

Umhvørvi - fram- tíðin og vit sjálvi

Oddagrein

NÚ SEV turrleggur mestsum allar áir í Eysturoynni - nú vit frætta, hvussu dálkingin frá ídnaðarlondunum ger seg inn á hval og fisk um okkara leiðir, og nú ein heilt nýggj vinna skal í gongd á landgrunninum, er øll orsök til at seta umhvørvið í fokus. Eisini útmeldingin á tingi herfyri um, at landsstýrismaðurin í umhvørvismálum hevur ikki endaliga orðið, tá talan er um umhvørvisspurningar, men at Yvirfríðingarnevndin er suveren í øllum slíkum spurningum eigur eisini at fáa onkrar klokku at ringja.

SO lægið tað ljóðar, so hava vit í Føroyum ikki átt so mong fólk, ið veruliga hava givið seg við lív og sál fyri umhvørvisakini. Tvey teirra, sum ávíkavist hava víst stóran áhuga fyri náttúruni og tí, sum livur í náttúruni um okkara leiðir, eru ikki millum okkum longur. Tórmóður Dahl og John Smith vóru kanska teir persónar, sum í hesi öldini gjørdur mest vart við hesar spurningar í tí almenna tjakinum. Aftur og aftur settu teir kritiskar spurningar, vístu á gongdar leiðir og oystu út av síni vitan og ikki minst - út av sínum alski til hetta land og tess ríkidømi - náttúru og fiskastovnar.

TEIR eru farnir men enn livir tað teir skrivaðu millum okkum. Tað ræður nú um at halda hesum livandi, tvs. at birta uppundir tað almenna orðaskiftið um nettupp umhvørvið og okkara tilfeingi, antin tað eitur fiskur ella olja.

UMHVØRVISMÁLARÁÐHARRIN nemur í grein í blaðnum herfyri við, hvussu stóran týðning tað hevur, at vit leggja dent á spurningar sum umhvørvi, trygd og mentan - ikki minst tá vit skulu til at leggja lunnar undir eina nýggja vinnu - eina vinnu, sum vit vita kann hava álvarsligar avleiðingar fyri umhvørvi, bera vit okkum ikki rætt at longu frá byrjan. Tað kemur fram í hesi samrøðu, at vit brúka alt ov litla orku uppá umhvørvisarbeiðið. Játaninar á figgjarlógini hava verið ov smáar og hóast peningur er settur av á hesi figgjarlóg, so er hetta bert at meta sum ein dropi í havinum, tá hugsað verður um, hvussu stórt ábyrgdarakið og uppgávurnar hjá teimum fólki, sum skulu arbeiða við hesum, eru. Her verður m.a. víst til tann partin av Heilsufrøðiligu Starvsstovuni, sum tekur sær av umhvørvisuppgávum. Nú figgjarlógaruppskotið kemur til viðgerðar hevur hesin spurningur fram hefur uppið stóra umrøðu. Settar eru 800.000 kr. av til økið. Latið okkum hækka hesa upphæddina

Sosialurin

Viðmerking:

Onkur má hava ringan smakk í munnum

Eg havi altíð verið sannførdur um, at føroyingar skulu taka fullt ræði og ábyrgd av landinum, og havi verið virkin í Tjóðveldisflokkinum í mong ár. Eg haldi meg ikki nakrantíð hava verið hatskur ella spilt nakran politiskan mótstøðumann út. Havi altíð havt virðing fyri politiskum mótstøðufólki, tí eg hugsi, at øll vilja tað besta fyri land og fólk. Eg tosi eisini við nógvi fólk úr ymsum flokkum, sum øll vilja, at nú skulu vit taka fullt ræði á landinum og vit mugu lita tvørturum floksmørk.

Útspillingar

Eg havi kent tey mongu politisku stríðsmálini, sum hava leikað síðani kriggið, og eg havi kent teir gomlu tjóðveldispolitikararnar. Erlendur Patursson, Hanus við Hogadalsá, Andrea Arting, Frederik Hansen, Karsten Hoydal og øll hini vóru øll hampafólk, ið ongantíð fullu til skitnan politikk og persónlig álop, men arbeiddu fyri at skapa eitt rettvíst samfelag á egnum beinum. Tey høvdu sínar veiku og sterku síður, eins og vit øll.

Men eg havi nýðst at góðtíkið, at hesi fólk og øll vit tjóðveldisfólk hava verið skírd kommunistar, dansk-arahatarar, romantikarar, at vit hava misteinkilgjørt NATO-spurningin, at vit hava logið uppá onnur, at vit

hava viljað offra vælfærd og mangt, mangt annað.

Ríkisfelagsskapurin - ein táta

Nú kemur so ein hernaðarfrágreiðing á borðið sum staðfestir, at alt tað, sum tjóðveldispolitikararnir vístu á í síni tíð, var so púra snórabeint.

Frágreiðingin prógvar, at alt hetta tosið um, at Danmark tryggjaði okkara vælfærd í einum ríkisfelagsskapi, vóru bert fógur orð. Tað vóru amerikanarar, sum trýstu donsku stjórnina at senda pening til Føroya, tí teir óttuðust fyri at einar sjálvstøðugar Føroyar fóru uppí part við Sovjetssamveldið. Hesar pástandir um, at tjóðveldismenn vóru villir kommunistar, sum vildu lima okkum inn í sovjet, høvdu teir fingið frá ríkisumboðnum og føroyskum embætismonnum politikarum. Danmark vildi varðveita ræðið á Føroyum, tí hetta var saman við Grønlandi teirra besta alitjóða kort og eitt limagjald til NATO.

Enntá fóru lógmenn til Danmarkar at biðja um pengar við tí grundgeving, at tað var fyri at halda tjóðveldisflokkinum niðri, so Føroyar vóru verandi undir donskum ræði.

Erlendur baktalaður

Tær útspillingar, sum vórðu lagdar omanfyri serliga Er-

lend Patursson, vóru so grovar, at sumt kann ikki prentast, verður sagt í frágreiðingin. Tá ein amerikanskur offiserur kemur til Føroya at kunna seg um tjóðveldisflokkinn, gerst hann bilsin, tí Erlendur tosar um at byggja eitt føroyskt rettvíst samfelag upp á egnum beinum, og hann er als ikki tann vandamikli maðurin, sum offiserurin hevur fingið at vita frá sínum keldum í Føroyum.

Eg má viðganga, at eg fái ilt fyri hjartað, ringan smakk í munni og havi hug at tára, tá eg lesi hesa frágreiðing. Hvat er hetta, sum hevur gingið fyri seg?

Vit mugu leggja hetta afturum

Eg havi eisini hug at gerast illur og skilji kanska væl, at onkur er longu lopin framav. Men vit mugu leggja hetta afturum okkum. Vit mugu hugsa um, at hetta er stóðan, tá tú ikki hevur ræðið í egnum landi. Vit mugu vakna, so vit sleppa undan nakrantíð aftur at uppliva eina so niðurbrotandi støðu fyri eina tjóð.

Sannleikin má koma fram

Eg eri so sera vónsvikin av, at nærum ongin tekur hetta uppá tunguna í fjølmiðlunum. Hví hevur onki tíð-indafólk viðgjørt avdúkingarnar

í hesi frágreiðing og spurt føroysku flokkarnar og danska politikarar um, hvat teir siga um hetta? Átti familjan hjá Erlendi og øðrum ikki at fingið eina umbering fyri nýsning og útspilling? Áttu politikararnir, sum aftur nú spilla fullveldisætlanina og tjóðveldispolitikarar út, ikki at svara uppá, um teir ætla at endurtaka søguna?

Er nakar veruligur munur á tí sum er hent framman undan og tí, sum hendir í dag?

Tað nyttar onki at lasta hvørjum øðrum í dag. Men eg vóni inniliga, at vit øll uttan mun til partapolitiskan lit kunnu læra av søguni.

Thorbjørn Jacobsen,
Kaldbak

Fullveldið er ein hóttan ímóti Vágum, Suðuroy, eins og øllum Føroyum

Neyðugt er at gera eina litla viðmerking til grein hjá Hergeir Nielsen, lógtingsmanni, seinasta leygardag.

Tað er sera syrgiligt at síggja slíka niðurbrotandi skrivning.

Lat tað verða púra greitt: Vestmannasunds tunnilið skal gerast NÚ!

Tunnilsgerðin um Vestmannasund steðgaði í 1988-89. Vit hava nú í mong ár skula liva undir ótolandi ferðamstøðum, orsaka av at hetta arbeiðið ikki er gjørt liðugt. Vit í Vágum/Føroyum góðtaka als ikki, at hetta mál verður útsett longur. Tað skal ígongd nú. Tað standa vit í Vágum sum ein maður/kvinna saman um. Tað skal ongin nakrantíð ivast eina lotu í. Tað er skeivt av Hergeir Nielsen at tvíma eitt Suðuroyarskip saman við tunnili - tí bæði skulu gerast.

Hergeir svav - ímeðan Sambandsflokkurin mælti til at gera eitt nýtt Suðuroyarskip. Tá ið figgjarlógin fyri 1999 var til viðgerðar mælti Sambandsflokkurin, har Lisbeth L. Petersen og Flemming Mikkelsen vóru umboð floksins í figgjarnevdini, at settar vóru av

40 milliónir krónur av í 1999 og tilsamans 190 milliónir eftir trimum árum, til eitt nýtt Suðuroyarskip. Hetta uppskot varð tíverri ikki samtykt av fullveldissamgonguni hjá Hergeiri Nielsen.

Tjóðveldisflokkurin og figgjarpolitikur:

Allir føroyingar vita, at serliga Tjóðveldisflokkurin, ið umsat Figgjarmál frá 1984 - 88, við serligum meistarlíggum figgjarlógum óhegni megnaði at renna Føroyar á húsagang.

Tá ið landskassinbælt var tómur, reypaði Tjóðveldið av, at tað fleyt ivir. Tað er ein óreingiligur søguligur sannleiki. Vit kunnu siga, at Tjóðveldisflokkurin hevur stóra skuld í, at Føroyar eru sigldar aftur í mong ár. Hetta orsaka av vánaligar figgjarstýring og ábyrgd hjá politikum valdi í Føroyum í 80-um.

At hesir nú skulu loysa Føroyar úr Ríkisfelagsskapinum, gevur mongum føroyingi ein ótryggan náttarsvovn eins og manga voku-nátt. Tað er væl skjiljandi eisini. Her er stóru vandi fyri,

at øll tjóðin verður lögð í oyði!

Suðuroyarskip:

Men skulu Suðuroyingar hava eitt nýtt suðuroyarskip - vælsignaðir - suðuroyingar - biðið Hergeir um at taka undir við ætlan Sambandsflokksins um hesi viðurskiptir (Flemming Mikkelsen kann upplýsa suðuroyingum um okkara uppskot seinasta ár - ið hevði tryggja Suðuroyingum eitt nýtt skip).

Seinast vildi Hergeir heldur hava eitt nýtt Vaktarskip - enn nýtt Suðuroyarskip. Vil hann í ár heldur hava eitt nýtt Tinghús heldur enn eitt nýtt Suðuroyarskip? Suðuroyingar - ansi eftir Hergeir Nielsen, fullveldismanni. Helst er hann forur fyri at skaða Suðuroynna líka nógv, sum hann nú ætlar at skaða Vágoynna. Men hesa oyggi skal hann ikki sleppa at skaða.

Eitt skulu tit vita. Sambandsflokkurin, eins og undirritaði vilja í verki gera nakad munagott soleiðis at Suðuroyingar fáa eitt gott ferðasamband - uttan at onnur útjáraðar skip skulu fáa eitt verri ferðasamband.

Hergeir fer stórliga skeivur um hann vil ofra eitt útjáraðar skip fyri at annað skal farast væl. Úrslitið av hesum hugsunarhátti verður, at allar útjáraðar ferst.

Og tað má ikki henda. Millum annað av hesi orsök er neyðugt at slakta fullveldið - og blaka tað burtur. Tað er ikki bert ónytiligt. Tað er beinleiðis skaðiligt fyri hvønn einasta føroying, ung-ann sum gamlan - eins og hvønn blett av Føroyum - ið vit eru so góð við.

Vinarliga Marjus Dam